

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 23Co/20/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2107233572
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 01. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Fedor Benka
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2022:2107233572.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Fedora Benku a sudkýň JUDr. Ľubice Bundzelovej a JUDr. Andrey Dudášovej, v spore žalobkyne: Ing. J. W., rod. K., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom P. S. XXXX/XX, C., zastúpená splnomocnencom: Advokátska kancelária MAJLING & NINČÁK, s. r. o., so sídlom Palárikova 14, Bratislava, IČO: 35 960 728, proti žalovaným: 1/ F. A., rod. V., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom W. XXX/XX, C., t. č. Ústav na výkon trestu odňatia slobody Nitra - Chrenová, a 2/ TRIER, s. r. o., so sídlom Mikovíniho 10, Trnava, IČO: 36 817 601, zastúpený splnomocnencom: Prozman a Pavlovič advokátska kancelária, s. r. o., so sídlom Hlavná 31, Trnava, IČO: 36 865 281, o určenie neplatnosti právnych úkonov, o odvolaní žalovaného 2/ proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 6. apríla 2016, č.k. 14C/155/2007-360, takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd návrh žalobkyne na prerušenie konania **z a m i e t a**.
- II. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých výrokoch V., VI. a VII **m e n í t a k**, že žalobu **z a m i e t a**.
- III. Žalovaný 2/ má proti žalobkyni nárok na náhradu trov tohto konania v rozsahu 100%.
- IV. Žalovanej 1/ súd nárok na náhradu trov tohto konania nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

1. Rozsudkom napadnutým odvolaním súd prvej inštancie zamietol žalobu v časti požiadaviek žalobkyne na určenie neplatnosti I. notárskej zápisnice z 10. októbra 2007 č. Nz 40440/2007, N 565/2007, NCRIs 40148/2007, napísanej JUDr. Petrom Opatovským, notárom v Trnave (ďalej tiež len „notárska zápisnica“) o vyhlásení osôb povinných o uznaní dlhu a súhlase s exekúciou podľa § 41 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a vyhlásení o prijatí tohto záväzku osobou oprávnenou; II. vyhlásenia žalobkyne ako ručiteľa a povinnej osoby č. 2 o bezvýhradnom a neodvolateľnom súhlase v prípade nesplnenia svojho záväzku voči osobe oprávnenej s tým, aby sa notárska zápisnica stala vykonateľným titulom pre exekúciu podľa § 41 ods. 2 Exekučného poriadku na celý jej hnutelný a nehnuteľný majetok, uvedený vo vyhlásení príkladným výpočtom, a to až do výšky nesplatennej časti dlhu s prípadným príslušenstvom; III. ručiteľského vyhlásenia žalobkyne z 10. októbra 2007, obsiahnutého v notárskej zápisnici, v ktorom prehlásila, že uspokojí pohľadávku oprávnenej ako veriteľa vo výške istiny 3.400.000 Sk, vyplývajúcu zo zmluvy o pôžičke z rovnakého dňa ako nesplatený zostatok dlhu, ak takúto pohľadávku neuspokojí žalovaná 1/ ako povinná osoba č. 1 a IV. Zmluvy o pôžičke uzavretej 10. októbra 2007 na sumu pod III. zhora medzi veriteľom v osobe žalovaného 2/ a dlžníkom v osobe žalovanej 1/. V časti požiadaviek žalobkyne na určenie neplatnosti V. ručiteľského vyhlásenia žalobkyne z 10. októbra 2007 o tom, že uspokojí v plnom rozsahu záväzok žalovanej 1/ v sume 3.400.000 Sk (112.859,32 eur) voči žalovanej 2/ (ďalej tiež len „ručiteľské vyhlásenie“), VI. dohody uzatvorenej rovnaký deň v notárskej zápisnici medzi žalobkyňou ako ručiteľom a povinnou osobou č.

2 a žalovanou 1/ ako dlžníkom a povinnou osobou č. 1, na základe ktorej ručiteľ výslovne prehlásil, že preberá na seba povinnosti dlžníka, vyplývajúce zo zmluvy o pôžičke v notárskej zápisnici voči žalovanému 2/ ako oprávnenej osobe a v ktorej sa zaviazal uspokojiť pohľadávku oprávnenej osoby, ak túto nesplní dlžník (ďalej tiež len „dohoda o prevzatí povinností dlžníčky“) a VII. vyhlásenia žalobkyne o uznaní svojho záväzku vyplývajúceho z ručiteľského vyhlásenia v sume 3.400.000 Sk čo do dôvodu i výšky (ďalej tiež len „uznanie dlhu“) potom žalobe vyhovel (čiže právne úkony uvedené zhora a aj v rozsudku súdu prvej inštancie pod V. až VII. určil za neplatné) a napokon rozhodnutie o trovách konania vyhradil samostatnému uzneseniu, majúcemu sa vydať po právoplatnosti rozsudku vo veci samej.

2. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil právne ust. § 3 ods. 1, 35 ods. 2, § 37 ods. 1, § 39, § 39a, § 40a, § 49a a § 488, § 531 ods. 1 až 3, § 546, § 558, § 657 a § 658 ods. 1 Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 3 a § 46 ods. 1 Notárskeho poriadku (zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti v znení neskorších zmien a doplnení) a § 80 písm. c) a § 134 Občianskeho súdneho poriadku (zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení), vecne potom záverom o nedostatku naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovaných určeníach tam, kde žalobu zamietol a naopak o existencii takého záujmu a tiež dôvodnosti požiadaviek uplatnených žalobou vo zvyšku (tu rozumej čiastkové výroky rozsudku vyhovujúce žalobe). V časti určenej neplatnosti ručiteľského vyhlásenia podľa neho dôvodom neplatnosti úkonu (pre rozpor so zákonom i dobrými mravmi) bolo preukázané urobenie žalobkyňou vyhlásenia (u notára spisujúceho notársku zápisnicu) ešte pred odovzdaním peňazí, predstavujúcich pôžičku, zástupcom žalovaného 2/ žalovanej 1/ a keďže u zmluvy o pôžičke ide o reálny a nie konsenzuálny kontrakt (pri ktorom zmluva o pôžičke vzniká až odovzdaním predmetu pôžičky a nie už dohodou zmluvných strán o podstatných náležitostiach zmluvy), ručiteľským vyhlásením mal byť zabezpečený v rozhodnom čase neexistujúci záväzok. Tento úkon navyše žalobkyňa urobila za stavu vedomosti žalovanej 1/ o neschopnosti pôžičku vrátiť a nedostatku jej úmyslu splniť dlh, za čo bola v trestnom konaní súdu prvej inštancie sp. zn. 2T/35/2009, zavŕšenom v konaní Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6To/131/2010 uznaná vinnou z obzvlášť závažného zločinu podvodu. Pri dohode o prevzatí povinností dlžníčky šlo o bližšie nešpecifikovanú a neurčitú dohodu v rozpore s § 531 a § 533 Občianskeho zákonníka, pretože nemohlo ísť o prevzatie dlhu (na ktoré by sa vyžadovala náhrada pôvodnej dlžníčky novou a o taký prípad pre podmienenie nástupu povinnosti žalobkyne nesplnením dlhu žalovanou 1/ nešlo) ani o úmysel žalobkyne pristúpiť do existujúceho záväzkového vzťahu medzi žalovanými v pozícii spoludlžníčky (keďže v takom prípade by mal byť právnym následkom dohody vznik solidarity dlžníkov, opäť vylučovaný povahou dojednania, podmieňujúceho povinnosť žalobkyne nesplnením dlhu žalovanou 1/) a do tretice neobstála ani obrana žalovaného 2/, založená na potrebe posudzovania dohody o prevzatí povinností dlžníčky podľa § 256 O.s.p., resp. § 558 Občianskeho zákonníka (v prvom prípade preto, že ide len o procesné ustanovenie, týkajúce sa sukcesie a samo žiaden prechod práv či povinností neumožňujúce, ale slúžiace len na vykonanie rozhodnutia voči inej osobe a/alebo v prospech inej osoby než tej, ktorá je uvedená v exekučnom titule; v druhom potom podobne ako u dohôd podľa § 531 a § 533 Občianskeho zákonníka pre obligatórnosť písomnej formy úkonu a tu navyše aj charakter uznania ako jednostranného vyhlásenia dlžníka adresovaného veriteľovi, z čoho však ničomu písomná dohoda v notárskej zápisnici nezodpovedala). Napokon u uznania dlhu ide o samostatný zabezpečovací inštitút, zakladajúci právnou domnienku existencie dlhu v čase jeho uznania (nie nový právny titul záväzku) a zlepšujúci pozíciu veriteľa (presunom dôkazného bremena na dlžníka), v tomto prípade však taký úkon musel zdieľať osud záväzku prevzatého ručiteľským vyhlásením, ktorý ale platne nevznikol, a preto i tu bol namieste záver o absolútnej neplatnosti úkonu pre jeho rozpor so zákonom.

3. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v časti výrokov V., VI. a VII podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný 2/, ktorý navrhol rozsudok v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie alebo rozsudok v napadnutej časti zmeniť a žalobu v celom rozsahu zamietnuť s tým, že mu súd prizná nárok na náhradu trov konania. Odvolanie odôvodnil tým, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a napadnutý rozsudok vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázal na to, že v konaní bol vykonaný dôkaz - predložená listina, na ktorej je zachytená dohoda zmluvných strán o pôžičke peňažných prostriedkov vo výške 3.400.000 Sk, ktorý dôkaz hodnoverne a určito preukazuje, že bola zmluva o pôžičke medzi žalovanou 1/ a žalovaným 2/ uzatvorená, a to v písomnej forme, že pôžička bola dohodnutá ako pôžička bez úroku, že dlžník sa zaviazal pôžičku vrátiť v dohodnutý čas a pri jej spísaní/podpísaní boli peňažné prostriedky odovzdané a prevzaté, teda došlo nielen k dohode medzi veriteľom a dlžníkom, ale aj k vzniku právneho vzťahu z pôžičky. V konaní nebol žiadnym spôsobom preukázaný opak, a teda v konaní bolo preukázané,

že došlo k uzatvoreniu zmluvy o pôžičke a ku vzniku záväzku z pôžičky. Súd vo svojom odôvodnení uviedol, že k odovzdaniu peňazí došlo až po podpísaní zmluvy o pôžičke a ručiteľského vyhlásenia, pričom odvolateľ naopak poukázal na to, že opačný záver vyplýva z vykonaného dokazovania, pričom súdu zároveň tieto skutočnosti mali vyplynúť aj z výpovede svedkov v trestnom konaní. Namietol tiež, že súd počas súdneho konania neuviedol, či za spornú skutočnosť považuje platnosť zmluvy o pôžičke z dôvodu skoršieho podpisu zmluvy o pôžičke a až následného odovzdania predmetu pôžičky, a ani nepoučil účastníkov konania o tom, že daná skutočnosť je z jeho strany považovaná za spornú. Nepovažoval za správny názor súdu, že ak v čase ručiteľovho vyhlásenia neexistovala pohľadávka, ktorá má byť ručením zabezpečená, nemohlo platne vzniknúť ani ručenie. Odvolateľ poukázal na to, že zodpovedá bežnej praxi a rozumnému usporiadaniu právnych vzťahov, ak súbežne a súčasne dôjde k odovzdaniu pôžičky, k podpísaniu listín a k poskytnutiu zabezpečenia ručením. V tomto smere je potrebné posudzovať a prizerať na dané úkony ako na jednu udalosť, ktorá sa v objektívnej realite skladala z viacerých dejov (úkonov, aktov), ako z pohľadu účelu daného konania (úkonov, aktov), a nie izolovane. Bolo preukázané, že v danom prípade v tom istom čase a na jednom mieste došlo k súhlasu s uzatvorením zmluvy o pôžičke, k jej podpísaniu, k odovzdaniu predmetu pôžičky a k podpisu ručiteľského vyhlásenia. Zároveň ako zabezpečenie by veriteľ žiadal iné formy zabezpečenia, pričom právny poriadok ich pozná niekoľko (od záložného práva, zabezpečovacieho prevodu práva, až po pristúpenie k záväzku, či uznanie dlhu), tak pri použitej argumentácii súdu by nedošlo nikdy k platnému vzniku zabezpečenia. Namietol, že zo žiadneho ustanovenia Občianskeho zákonníka nevyplýva, že nie je možné platne zabezpečiť aj budúci záväzok (pohľadávku). V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 33 Cdo 2548/2009. Nie je preto správny záver súdu, že predmetné ručiteľské vyhlásenie je neplatné, nakoľko v čase jeho uskutočňovania neexistoval zabezpečovací záväzok. Nesúhlasil tiež so záverom súdu prvej inštancie o neplatnosti ručenia poskytnutého žalobkyňou, nakoľko videl rozpor úkonu s dobrými mravmi, pretože výkon práv a povinností nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi a ručenie poskytnuté žalobkyňou bolo získané podvodným konaním žalovanej 1/. Podľa názoru odvolateľa bolo v tomto smere potrebné prihliadnúť na to, že ručenie je akcesorickej povahy a v prípade, že úkon je relatívne neplatným, vylučuje to, aby išlo o absolútnu neplatnosť. Ďalej uviedol, že je potrebné pri aplikácii právnej normy uprednostniť lex specialis a vyslovil názor, že konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, nemusí byť zároveň konaním v rozpore so zákonom, čo opačne však platí. Poukázal na to, že v dôsledku omylu vyvolaného dlžníkom nie je ručenie poskytnuté treťou osobou - ručiteľom neplatným právnym úkonom podľa § 39 Občianskeho zákonníka, ale je tu dané právo - a to výlučne veriteľovi ako osobe, ktorej bol daný jednostranný právny úkon - dovoliť sa relatívnej neplatnosti ručenia. Uvedené znamená, že ak je daná možnosť dovoliť sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, je tým vylúčená jeho absolútna neplatnosť. O ručení (poskytnutom formou ručiteľského vyhlásenia žalobkyňi) nie je v žiadnom prípade možné vraviť ako o úkone, ktorý nie je dovolený, nakoľko nejde o úkon, ktorý by svojim obsahom alebo účelom odporoval zákonu a nejde ani o úkon, ktorý by zákonom obchádzal. Opätovne zopakoval, že pôžičku poskytol len a len za tej podmienky, že mu žalovaná 1/ poskytne zabezpečenie jeho pohľadávky. Výrokom VI. súd určil, že dohoda medzi žalobkyňou a žalovanou 1/ o tom, že žalobkyňa preberá na seba povinnosti dlžníka, ak túto pohľadávku nesplní dlžník, je neplatná. Súd vyslovil neplatnosť dohody medzi žalobkyňou a žalovanou 1/ z dôvodu, že ide o neurčitý právny úkon, a tento rozpor nie je možné odstrániť ani výkladom. Poukázal na to, že súd pri posudzovaní určitosti právneho úkonu - dohody obsiahnutej v predmetnej notárskej zápisnici - opomenul základný princíp občianskeho práva, a to princíp zmluvnej voľnosti účastníkov právnych vzťahov. Obsah predmetnej dohody je potrebné vyložiť tak, že obsahuje záväzok žalobkyne uspokojiť žalovaného 2/, ak (odkladacia podmienka) neuspokojí žalovaného 2/ žalovaná 1/ ako dlžník. Predmetnú dohodu jednoznačne možno považovať za platný záväzkový vzťah, na základe ktorej sa po splnení dohodnutej podmienky stane účinným záväzok uspokojiť určitú pohľadávku veriteľa, pričom v súlade s § 51 v spojení s § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa táto dohoda najviac podobá na dohodu/zmluvu o pristúpení k záväzku. Výrokom VII. súd určil, že právny úkon - vyhlásenie žalobkyne, že svoj záväzok vyplývajúci z ručiteľského vyhlásenia čo do základu, dôvodu a do výšky v sume 3.400.000 Sk uznáva, je neplatný. Vzhľadom na to, že ručiteľské vyhlásenie je podľa odvolateľa platným právnym úkonom, a nie je preto správny záver a argumentácia súdu, že ide o absolútne neplatný právny úkon, vo vzťahu k tomuto výroku napadnutého rozsudku sa v plnom rozsahu odvolal na tvrdenia namietajúce správnosť výroku V. Odvolateľa tiež namietol, že napadnutý rozsudok nie je riadne a náležite odôvodnený.

4. K odvolaniu žalovaného 2/ sa písomne vyjadrila žalobkyňa, ktorá navrhla rozsudok v napadnutej časti z dôvodu vecnej správnosti potvrdiť a priznať jej náhradu trov konania. Pokiaľ neexistuje hlavný záväzok, nemohol vzniknúť ani vedľajší záväzok, nakoľko akcesorická povaha ručenia sa musí nevyhnutne

prejaviť aj pri jeho vzniku. Súd svoj právny názor dostatočne podrobne a presvedčivo odôvodnil. Zabezpečenie neexistujúcej (budúcej) pohľadávky ručením je prípustné a legitímne v obchodno-právnych vzťahoch, nie však vo vzťahoch občiansko-právnych. Občiansky zákonník zabezpečenie budúceho, t.j. neexistujúceho záväzku neprípúšťa, ako to napokon správne skonštatoval a zdôvodnil aj prvoinštančný súd. Za správny považovala záver súdu prvej inštancie, že ručiteľský záväzok žalobkyne je absolútne neplatný aj pre jeho rozpor s dobrými mravmi. Aj vo vzťahu k odôvodneniu rozhodnutia v VI. výrokovej vete rozsudku bola žalobkyňa toho názoru, že je dostatočne podrobne, dôsledne a presvedčivé, pričom nevykazuje žiadne znaky arbitrárnosti. Argumentáciu žalovaného 2/ a jeho výklad ustanovení § 51, § 36 a § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka považovala za absolútne tendenčný a účelový. V prípade, ak je právny úkon absolútne neplatný z dôvodu jeho neurčitosti podľa § 37 Občianskeho zákonníka (ako je to v prípade dohody zo dňa 10.10.2007), ide o úkon, ktorý nie je vykonaný v súlade so zákonom, a teda ani nie je možné postupovať v zmysle ust. § 51 Občianskeho zákonníka, ktorý tento postup vyslovene vylučuje. Súd sa podľa žalobkyne dostatočne dôsledne vysporiadal so skutočnosťou, že nakoľko je absolútne neplatný ručiteľský záväzok žalobkyne ako taký (z dôvodu, že v čase ručiteľského vyhlásenia neexistoval zabezpečený záväzok), potom uznaním záväzku z ručiteľského vyhlásenia bol uznaný neexistujúci dlh, preto s týmto uznaním nemožno spájať účinky v zmysle § 557 Občianskeho zákonníka, naopak, je absolútne neplatný pre svoj rozpor so zákonom.

5. Žalovaný 2/ sa vo vyjadrení k vyjadreniu žalobkyne pridržiaval tvrdení obsiahnutých v podanom odvolaní.

6. Odvolací súd rozsudkom zo dňa 26. februára 2018, č.k. 23Co/6/2017-436 na odvolanie žalobkyne a žalovaného 2/ rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a o nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. Nad rámec stotožnenia sa aj s dôvodmi uvedenými v potvrdzovanom rozsudku na doplnenie odôvodnenia len zdôraznil tie pasáže z argumentácie súdu prvej inštancie, ktoré považoval za kľúčové (či už na podporu rozhodnutia v časti zamietajúcej žalobu, alebo naopak tam, kde žalobe bolo vyhovené).

7. Na základe v zákonnej lehote podaného dovolania zo strany žalovaného 2/, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací uznesením zo dňa 26. novembra 2020, č.k. 3 Cdo 107/2018-531 rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 26. februára 2018, sp. zn. 23Co/6/2017 v napadnutej časti potvrdzujúcej rozsudok prvoinštančného súdu čo do vyhovenia žalobe a v časti trov konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Z odôvodnenia uznesenia dovolacieho súdu vyplynulo, že pri uzavretí zmluvy o pôžičke a dojednaní jej zabezpečenia ručením v jeden deň, na jednom mieste a pri tom istom rokovaní, nemožno zo samotnej okolnosti urobenia ručiteľského vyhlásenia pred odovzdaním peňazí vyvodiť jeho neplatnosť. Žiadna zákonná úprava nevykazuje zabezpečenie ručením aj pohľadávky, ktorá vznikne až v budúcnosti, alebo ktorej vznik je viazaný na splnenie podmienky. Zákom ustanovený dôvod relatívnej neplatnosti právneho úkonu nemôže byť súčasne aj dôvodom neplatnosti absolútnej, pričom dôvod neplatnosti právneho úkonu pre rozpor s dobrými mravmi môže byť len porušením pravidiel, ktoré nemajú svoj pôvod (primárne) v zákonoch a iných súčastiach právneho poriadku, ale v tých kategóriách a normách morálky, svedomia, etiky a pod., u ktorých nedochádza k ich prekrytiu s právnymi normami. Podvodné počínanie osoby primárne povolanej k splneniu dlhu voči veriteľovi (žalovanému 2/), za ktoré bola dlžníčka tiež uznaná vinnou a odsúdená v trestnom konaní, vykazovalo znaky uvedenia ručiteľky aj veriteľa do omylu, ten však podľa platnej úpravy je len dôvodom relatívnej neplatnosti právneho úkonu, podmienenej dvomi skutočnosťami, z ktorých tou prvou je urobenie úkonu konajúcou osobou v omyle vychádzajúcom zo skutočnosti, ktorá je pre jeho uskutočnenie rozhodujúca, a druhou vyvolanie omylu (úmyselne alebo aj len z nedbanlivosti) osobou, ktorej bol právny úkon určený, či prinajmenšom uzrokovanie s existenciou omylu na strane tejto osoby. Pretože ale u ručiteľského vyhlásenia žalobkyne by šlo usudzovať nanajvýš na splnenie prvého z práve uvedených predpokladov neplatnosti úkonu pre omyl, mimo akúkoľvek pochybnosť tu ale nebol splnený predpoklad druhý (keď osobou, ktorej je ručiteľské vyhlásenie určené, nikdy nie je dlžník, ale veriteľ a pri konštrukcii skutkovej podstaty neplatnosti podľa § 49a Občianskeho zákonníka by tak osobou uvádzajúcou žalobkyňu do omylu alebo s omylom uzrokovanou musela byť žalovaná 2/ a nie žalovaná 1/). K dohode o prevzatí povinností dlžníčky dovolací súd uviedol, že oba nižšie súdy sa zaoberali, čím dohoda v podobe dojednanej stranami sporu byť (a prečo) nemôže, a nezaoberali sa tým, či za použitia úpravy Občianskeho zákonníka o podmienkach, analógii a nepomenovaných (resp. i zmiešaných) zmluvách nejde považovať za iný právny úkon, a to taký, u ktorého by na rozpor so zákonom, jeho obchádzanie, či rozpor s dobrými mravmi usúdiť nešlo (pričom dovolaním sa tu doslova ponúkala práve dohoda o ručení podľa § 546 vety prvej Občianskeho zákonníka, čo do účinnosti viazaná na splnenie

odkladacej podmienky podľa § 36 ods. 2 a 5 Občianskeho zákonníka spočívajúcej v poskytnutí veriteľkou dlžníčke pôžičky). Nedostatky v argumentácii odvolacieho súdu mali len čiastočne povahu nesprávneho (nedostatočne úplného) právneho posúdenia a sčasti vykazovali už prvky arbitrárnosti. V prípade napadnutého rozsudku v časti uznania dlhu možnosť konštatovania správnosti právneho posúdenia veci závisela od možnosti prijatia záveru o závislosti úkonu považovaného oboma nižšími súdmi za neplatný od existencie záväzku vyplývajúceho z ručiteľského vyhlásenia aj ďalšieho (predbežného) záveru o neexistencii takého (skoršieho) záväzku. Ani jeden z takýchto záverov ale za správny považovať nešlo. Sama neudržateľnosť záveru o neexistencii záväzku vyplývajúceho z ručiteľského vyhlásenia spôsobovala, že za výsledok vadného právneho posúdenia veci bolo nutné považovať aj rozhodnutie vyhovujúce žalobe v časti neplatnosti uznania dlhu. Dovolací súd ďalej uviedol, že nižšie súdy nevenovali dostatočnú pozornosť ani argumentácii na podporu existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovaných určeníach, neberúc pritom do úvahy, že sa tu nežiadalo určenie existencie, či neexistencie práva alebo právneho vzťahu, ale len určenie neplatnosti právnych úkonov (majúcich zásadne len povahu právnych skutočností).

8. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie podala včas oprávnená osoba - strana sporu (§ 359 a § 362 ods. 1 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 355 ods. 1 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania, oznámením miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke súdu (§ 219 ods. 3 CSP), v rozsahu zrušenom dovolacím súdom opätovne preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného 2/ je dôvodné, pretože rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v napadnutých častiach zmeniť.

9. Predmetom konania vedeného súde prvej inštancie pod. sp.zn. 14C/155/2007 (v súčasnosti po rozhodnutí dovolacieho súdu sp.zn. 14C/1/2021) bolo určenie neplatnosti právnych úkonov. Rozsudkom napadnutým odvolaním súd zamietol žalobu v časti požiadaviek žalobkyne na určenie neplatnosti I. notárskej zápisnice z 10. októbra 2007 č. Nz 40440/2007, N 565/2007, NCRIs 40148/2007, napísanej JUDr. Petrom Opatovským, notárom v Trnave o vyhlásení osôb povinných o uznaní dlhu a súhlase s exekúciou podľa § 41 ods. 2 zákona č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a vyhlásení o prijatí záväzku osobou oprávnenou; II. vyhlásenia žalobkyne ako ručiteľa a povinnej osoby č. 2 o bezvýhradnom a neodvolateľnom súhlase v prípade nesplnenia svojho záväzku voči osobe oprávnenej s tým, aby sa notárska zápisnica stala vykonateľným titulom pre exekúciu podľa § 41 ods. 2 Exekučného poriadku na celý jej hnutelný a nehnuteľný majetok, vedený vo vyhlásení príkladmo, a to až do výšky nesplatenej časti dlhu s prípadným príslušenstvom; III. ručiteľského vyhlásenia žalobkyne z 10. októbra 2007, obsiahnutého v notárskej zápisnici, v ktorom prehlásila, že uspokojí pohľadávku oprávnenej ako veriteľa vo výške istiny 3.400.000 Sk, vyplývajúcu zo zmluvy o pôžičke z rovnakého dňa alebo nesplatený zostatok dlhu, ak takúto pohľadávku neuspokojí žalovaná 1/ ako povinná osoba č. 1 a IV. zmluvy o pôžičke uzavretej 10. októbra 2007 na sumu pod III. zhora medzi veriteľom v osobe žalovaného 2/ a dlžníkom v osobe žalovanej 1/. V časti požiadaviek žalobkyne na určenie neplatnosti V. ručiteľského vyhlásenia žalobkyne z 10. októbra 2007 o tom, že uspokojí v plnom rozsahu záväzok žalovanej 1/ v sume 3.400.000 Sk voči žalovanému 2/ (ďalej tiež len „ručiteľské vyhlásenie“); VI. dohody uzatvorenej rovnaký deň v notárskej zápisnici medzi žalobkyňou ako ručiteľom a povinnou osobou č. 2 a žalovanou 1/ ako dlžníkom a povinnou osobou č. 1, na základe ktorej ručiteľ výslovne prehlásil, že preberá na seba povinnosti dlžníka vyplývajúce zo zmluvy o pôžičke v notárskej zápisnici voči žalovanému 2/ ako oprávnenej osobe, a v ktorej sa zaviazal uspokojiť pohľadávku oprávnenej osoby, ak túto nespĺní (ďalej tiež len „dohoda o prevzatí povinností dlžníčky“) a VII. vyhlásenia žalobkyne o uznaní svojho záväzku vyplývajúceho z ručiteľského vyhlásenia v sume 3.400.000 Sk čo do dôvodu a výšky (ďalej tiež len „uznanie dlhu“) žalobe vyhovel s tým, že o náhrade trov konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

10. Odvolací súd rozsudkom zo dňa 26. februára 2018, č.k. 23Co/6/2017-436 na základe podaných odvolaní zo strany žalobkyne a žalovaného 2/ napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a o nároku na náhradu trov konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

11. V dôsledku podaného dovolania zo strany žalovaného 2/ Najvyšší súd SR ako dovolací súd uznesením zo dňa 26. novembra 2020, č.k. 3Cdo/107/2018-531 rozsudok odvolacieho súdu v

napadnutej časti potvrdzujúcej rozsudok prvoinštančného súdu čo do vyhovenia žalobe a v časti trov konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

12. Predmetom odvolacieho konania tak zostalo preskúmanie postupu a rozsudku súdu prvej inštancie v časti vyhovenia žalobe a v závislom výroku o nároku na náhradu trov konania.

13. Žalobkyňa podaním doručeným odvolaciemu súdu dňa 30.4.2021 podala návrh na prerušenie konania podľa § 164 CSP, ktorý odôvodnila tým, že pred Ústavným súdom SR prebieha konanie, ktoré môže mať význam pre rozhodnutie súdu v tomto konaní, nakoľko ústavnou sťažnosťou napadla uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 26. novembra 2020, č.k. 3Cdo/107/2018-531. Žalobkyňa považovala napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za nezákonné, porušujúce jej základné práva a slobody, a preto toto rozhodnutie nemôže byť záväzným podkladom pre rozhodnutie odvolacieho súdu. O opodstatnenosti ústavnej sťažnosti je kompetentný rozhodnúť iba Ústavný súd SR, pričom žalobkyňa navrhla, aby uznesenie najvyššieho súdu bolo zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Vec je vedená na ústavnom súde pod sp.zn. Rvp/936/2021 a doposiaľ o ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté.

14. Podľa § 164 CSP, ak súd neurobí iné vhodné opatrenie, môže konanie prerušiť, ak prebieha súdne alebo správne konanie, v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie súdu, alebo ak súd dal na také konanie podnet.

15. Prerušenie konania je svojou povahou výnimočným rozhodnutím súdu, o ktorom súd rozhodne za splnenia zákonom predpokladaných podmienok aj bez návrhu strany sporu. Rozhodovanie o prerušení konania pre dôvody podľa § 164 CSP je vedené v podstatnej miere v súlade so zásadou hospodárnosti konania. Súd k takémuto procesnému rozhodnutiu pristúpi zásadne vtedy, ak prebieha iné konanie (nielen súdne), v ktorom sa rieši otázka, ktorá môže mať význam pre rozhodnutie vo veci samej. Odvolací súd zároveň považuje za potrebné poukázať na Nález Ústavného súdu SR I. ÚS 21/2000 zo dňa 20. septembra 2000, podľa ktorého „ustanovenie § 109 ods. 2 písm. c) OSP (pozn. aktuálne ust. § 164 CSP) sa musí vykladať a uplatňovať v súlade s Ústavou SR, pričom zo žiadneho ustanovenia Ústavy SR nemožno vyvodit', že prerušením konania jeho účastník stráca právo na to, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR“. Rovnako v Náleze Ústavného súdu SR II. ÚS 199/2019-31 zo dňa 26.7.2019 tento konštatoval, že k fakultatívnemu rozhodnutiu o prerušení konania podľa § 164 CSP je potrebné uviesť, že pôjde o otázky, ktoré by súd mohol sám vyriešiť ako prejudiciálne (pozri § 194 CSP). Je však na vôli súdu, či tak urobí alebo či počká na vyriešenie otázky v súdnom alebo správnom konaní, ak takéto konanie už prebieha, alebo môže dať na takéto konanie aj sám podnet a následne konanie preruší. Súd si pri fakultatívnom prerušení konania však musí uvedomiť a najmä zväziť, či prerušenie konania prispeje (alebo je dokonca predpokladom) k spravodlivému rozhodnutiu vo veci (t. j. k naplneniu dikcie čl. 46 ods. 1 ústavy), a tento dôvod prerušenia konania tak preváži nad záujmom na postupe bez zbytočných prieťahov, ktorý je rozhodnutím o prerušení konania dotknutý. Pri fakultatívnom prerušení konania (na rozdiel od obligatórneho podľa § 162 CSP) je to práve súd, ktorý vyvažuje jednotlivé záujmy stojace pri prerušení konania proti sebe - záujem na spravodlivom rozhodnutí veci a záujem na konaní bez zbytočných prieťahov (v prípade obligatórneho prerušenia konania vyvážil tieto záujmy sám zákonodarca preferovaním záujmu na spravodlivom rozhodnutí veci).

16. Po preskúmaní návrhu žalobkyne na prerušenie konania odvolací súd dospel k záveru, že predmetom konania na ústavnom súde nie je vyriešenie otázky významnej pre rozhodnutie súdu, ako to má na mysli ustanovenie § 164 CSP, nakoľko predmetom konania na ústavnom súde nie je hmotnoprávne posúdenie uplatňovaných nárokov v predmetnom spore, ale posúdenie, či postupom najvyššieho súdu nedošlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľky. Bolo tiež potrebné prihliadnuť na to, že konanie bolo začaté už 16.11.2007, a teda bolo potrebné zohľadniť záujem na postupe a rozhodnutí bez zbytočných prieťahov. Podľa názoru odvolacieho súdu však s prihliadnutím na vyššie uvedené (prvá veta odseku) neboli splnené predpoklady na prerušenie konania podľa § 164 CSP.

17. Vzhľadom na uvedené odvolací súd návrh žalobkyne na prerušenie konania zamietol.

18. Odvolateľ odvolanie odôvodnil najmä tým, že rozsudok v napadnutých častiach vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ CSP). Odvolací dôvod v zmysle § 365 ods. 1 písm. h/ CSP je daný, ak súd prvej inštancie posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený

skutkový stav nedopadá, alebo právnu normu, síce správne určenú, nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

19. Odvolací súd po opätovnom prejednaní veci vychádzajúc z právneho názoru vysloveného v zrušujúcom uznesení dovolacieho súdu dospel k záveru o danosti uvedeného odvolacieho dôvodu.

20. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie vykonal dostatočné dokazovanie za účelom zistenia skutkového stavu, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedal postupu vyplývajúcemu z ust. § 191 CSP, pretože súd zobral do úvahy len skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov, prednesov strán sporu vyplynuli, zohľadnil rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané a vyšli počas konania najavo a výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá pravidlám logického myslenia. Rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach však trpí vadou nesprávneho právneho posúdenia.

21. Výrokom V. súd určil, že ručiteľské vyhlásenie žalobkyne z 10. októbra 2007 o tom, že uspokojí v plnom rozsahu záväzok žalovanej 1. v sume 3.400.000 Sk voči žalovanej 2/ (ďalej tiež len „ručiteľské vyhlásenie“) je neplatné. Vychádzal pri tom z toho, že vzťah ručiteľského a hlavného právneho pomeru - zmluvy o pôžičke je zásadne určený akcesorickou povahou ručiteľského právneho pomeru vo vzťahu k hlavnému právnenému pomeru a na vznik ručiteľského záväzku je nevyhnutná existencia hlavného záväzku. Z vykonaného dokazovania však vyplynulo, že k platnému uzavretiu zmluvy o pôžičke došlo až po podpísaní ručiteľského vyhlásenia. Súd tiež považoval ručiteľské vyhlásenie za absolútne neplatný právny úkon pre jeho rozpor s dobrými mravmi, keď žalovaná 1/ naviedla žalobkyňu na podpísanie ručiteľského záväzku podvodným konaním, za ktoré bola i právoplatne odsúdená.

22. Odvolací súd s názorom súdu prvej inštancie nesúhlasí. Ako uviedol dovolací súd vo svojom zrušujúcom rozhodnutí, právnické počítanie času sa od bežného počítania času líši tým, že za základnú a už ďalej nedeliteľnú časovú jednotku (mieru) považuje deň. Pri takejto konštrukcii však u právnych úkonov urobených v jeden deň nemôže mať poradie, v akom došlo k ich urobeniu, žiaden právny význam (samozrejme pri vzájomnej previazanosti úkonov len za predpokladu ich platnosti a platného vzniku nimi zakladaných záväzkov). Z uvedeného vyplýva, že v prejednávanej veci s prihliadnutím na vyššie uvedený záver ručiteľské vyhlásenie nepredchádzalo vzniku zabezpečeného záväzku.

23. Ak by aj uvedené platiť nemalo, treba poukázať na to, že Občiansky zákonník je súčasťou súkromného práva, ktoré je ovládané zásadou, podľa ktorej to, čo nie je výslovne zakázané, je dovolené. Úprava žiadneho z inštitútov zabezpečenia záväzkov v Občianskom zákonníku (§ 544 až § 558) bližšie nevymedzuje pohľadávky, ktoré nemožno zabezpečiť, resp. v niektorých prípadoch ani nehovorí o pohľadávke, ale o jej významovom protiklade v podobe povinnosti, či dlhu. Je teda logicky vylúčené aj naplnenie zákonnej požiadavky na výslovný zákaz odchylnej úpravy - zákaz zabezpečenia ručením pohľadávky, ktorá má vzniknúť až potom, čo dôjde k dohode o takejto forme zabezpečenia a k samotnému vyhláseniu ručiteľa predpokladanému ustanovením § 546 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd poukazuje na podobnosť ručenia a záložného práva, ktorého úprava je podrobnejšia a prepracovanejšia, pričom záložné právo možno podľa § 151b ods. 5 Občianskeho zákonníka zriadiť aj na zabezpečenie záväzku, ktorý vznikne v budúcnosti alebo ktorého vznik závisí od splnenia podmienky.

24. Z uvedených dôvodov odvolací súd považoval právny názor prvoinštančného súdu o neplatnosti ručiteľského vyhlásenia pre rozpor so zákonom za nesprávny. Prijatím takéhoto záveru by bolo vylúčené, aby veriteľ mohol v obdobných prípadoch docieľiť zabezpečenie svojej pohľadávky bez rizika neskoršieho namietania platnosti právneho úkonu, prípadne riziko odovzdania peňazí dlžníkovi bez nejakej formy zabezpečenia návratnosti dlhu.

25. Rovnako za nesprávny považoval odvolací súd záver súdu prvej inštancie, ktorý ručiteľský záväzok považoval za neplatný právny úkon pre rozpor s dobrými mravmi. Pojem „rozporu s dobrými mravmi“ je potrebné vykladať tak, že nie je možné za takto rozporné označiť všetky právne úkony, vrátane tých, ktoré už porušujú zákon alebo zákon obchádzajú, ale zo všetkých porušiteľných pravidiel je potrebné vybrať len tie, ktoré svoj pôvod nemajú primárne v zákonoch, a ani iných súčastiach právneho poriadku, ale v tých kategóriách a normách etiky, u ktorých nedochádza k ich prekryvaniu s právnymi normami.

26. S poukazom na uvedené neobstojí právny názor súdu prvej inštancie o absolútnej neplatnosti ručiteľského vyhlásenia pre rozpor s dobrými mravmi, ktorého sa dopustila žalovaná 1/ (dlžníčka) na žalobkyni (ručiteľke) podvodom, keď opomenul, že podvodné počínanie osoby primárne povolanej k splneniu dlhu voči veriteľovi (žalovanému 2/), za ktoré bola žalovaná 1/ (dlžníčka) uznaná vinnou a odsúdená v trestnom konaní, bolo teda v rozpore so zákonom, vykazovalo znaky uvedenia žalobkyně (ručiteľky) a žalovaného 2/ (veriteľa) do omylu, ktorý však je podľa platnej úpravy len dôvodom relatívnej neplatnosti právneho úkonu. Relatívna neplatnosť je však podmienená dvomi skutočnosťami, a to jednak urobenie úkonu konajúcou osobou v omyle vychádzajúcom zo skutočnosti, ktorá je pre jeho uskutočnenie rozhodujúca, a jednak vyvolanie omylu osobou, ktorej bol právny úkon určený, či prinajmenšom uzrobenie tejto osoby s existenciou omylu. U ručiteľského vyhlásenia žalobkyně však možno usudzovať len na splnenie prvého predpokladu, ale druhý predpoklad splnený nebol, keď osobou, ktorej je ručiteľské vyhlásenie určené, nikdy nie je dlžník, ale veriteľ a pri konštrukcii skutkovej podstaty neplatnosti podľa § 49a Občianskeho zákonníka by tak osobou, ktorá žalobkyňu uviedla do omylu alebo bola s omylom uzrobená musel byť žalovaný 2/ a nie žalovaná 1/. Zákonom ustanovený dôvod (prípadnej) relatívnej neplatnosti právneho úkonu nemôže byť súčasne aj dôvodom (prípadnej) absolútnej neplatnosti.

27. Výrokom VI. súd prvej inštancie určil, že dohoda uzatvorená 10. októbra 2007 v notárskej zápisnici medzi žalobkyňou ako ručiteľom a povinnou osobou č. 2 a žalovanou 1/ ako dlžníkom a povinnou osobou č. 1, na základe ktorej ručiteľ výslovne prehlásil, že preberá na seba povinnosti dlžníka vyplývajúce zo zmluvy o pôžičke v notárskej zápisnici voči žalovanému 2/ ako oprávnenej osobe, a v ktorej sa zaviazal uspokojiť pohľadávku oprávnenej osoby, ak túto nesplní (ďalej tiež len „dohoda o prevzatí povinností dlžníčky“), je neplatná.

28. Za nesprávny bolo potrebné považovať záver súdu o neplatnosti dohody o prevzatí povinností dlžníčky, keď prvoinštančný súd dôvod neplatnosti videl v tom, že dohoda je v rozpore s ustanovením § 531 Občianskeho zákonníka, resp. § 533 Občianskeho zákonníka, teda sa nejedná o dohodu o prevzatí dlhu, a nejde ani o pristúpenie k záväzku. Uvedený právny úkon považoval za absolútne neplatný, pretože bol neurčitý a tento rozpor nebolo možné odstrániť ani výkladom.

29. Odvolací súd poukazuje na nález Ústavného súdu SR z 1. apríla 2015, sp. zn. I.ÚS/640/2014, z ktorého vyplýva, že prehnané formalistické požiadavky všeobecného súdu na formuláciu predmetu zmluvy sú ústavne neakceptovateľné. Úloha všeobecného súdu pri hľadaní riešenia súdnej právnej veci a interpretácii relevantných právnych úkonov totiž nespočíva vo „vyhľadávaní“ dôvodov neurčitosti predmetu zmluvy (prípadne iných dôvodov jeho neplatnosti), ale v poskytnutí súdnej ochrany účastníkom občianskeho súdneho konania. Táto má byť založená okrem iného aj na zohľadnení a plnej aplikácii všetkých zákonných kritérií platných pre výklad právnych úkonov a súčasnej preferencii výkladu v prospech platnosti, a nie neplatnosti právneho úkonu.

30. Súd prvej inštancie sa uvedeným neriadil a zameril sa na preferenciu výkladu v prospech neplatnosti právneho úkonu. Bolo potrebné súdu vytknúť, že dôsledne nerešpektoval základnú zásadu, na ktorej je postavené súkromné právo, a teda i Občiansky zákonník, v zmysle ktorej to, čo nie je výslovne zakázané, je dovolené. Potrebným bolo s použitím úpravy Občianskeho zákonníka o podmienkach, analógii a nepomenovaných, resp. i zmiešaných zmluvách zaoberať sa tým, či predmetnú dohodu nemožno považovať za iný právny úkon, u ktorého by na rozpor so zákonom, jeho obchádzanie, či rozpor s dobrými mravmi usúdiť nešlo.

31. Predmetnú dohodu bolo podľa názoru odvolacieho súdu možné posúdiť ako dohodu o ručení podľa § 546 vety prvej Občianskeho zákonníka, ktorá je čo do účinnosti viazaná na splnenie odkladacej podmienky podľa § 36 ods. 2 a 5 Občianskeho zákonníka spočívajúcej v poskytnutí pôžičky zo strany veriteľky dlžníčke. Pri posúdení dohody podľa citovaných ustanovení neboli zistené žiadne dôvody jej neplatnosti.

32. Výrokom VII. súd prvej inštancie určil, že vyhlásenie žalobkyně o uznaní svojho záväzku vyplývajúceho z ručiteľského vyhlásenia v sume 3.400.000 Sk čo do dôvodu a výšky (ďalej tiež len „uznanie dlhu“) je neplatné.

33. Neplatnosť uznania dlhu súd prvej inštancie odôvodnil tým, že keďže súd dospel k záveru o absolútnej neplatnosti právneho úkonu, ktorým povinná osoba prevzala ručenie za v tej dobe neexistujúci dlh, potom uznaním záväzku vyplývajúceho z ručiteľského vyhlásenia bol uznaný jej neexistujúci záväzok, a preto s uznaním dlhu nemožno spájať účinky v zmysle § 557 Občianskeho zákonníka a je absolútne neplatný pre rozpor so zákonom.

34. Uvedený záver súdu prvej inštancie však nemožno považovať za správny, a to s prihliadnutím na závery odvolacieho súdu uvedené vyššie, ktorými odvolací súd ozrejmil, prečo je nesprávny záver súdu o neplatnosti ručiteľského vyhlásenia. Nesprávnym bol tiež záver o závislosti uznania od existencie skoršieho záväzku preto, že záväzok ručiteľa plniť v prípade neplnenia dlžníka nie je vlastným dlhom ručiteľa (žalobkyne), ale dlhom cudzím (dlžníkovým) a medzi pojmové atribúty uznania dlhu patrí to, že ide o jednostranný úkon dlžníka (nie ručiteľa) o tom, že zaplatí svoj dlh (nie dlh niekoho iného). Vzhľadom na odvolacím súdom vyslovený názor o nesprávnosti záveru o neexistencii záväzku vyplývajúceho z ručiteľského vyhlásenia, bolo potrebné považovať za nesprávny i záver o neplatnosti uznania dlhu.

35. Dovolací súd vytkol tak súdu prvej inštancie, ako aj odvolaciemu súdu, že dostatočnú pozornosť nevenovali argumentácii na podporu existencie naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovaných určeníach.

36. Predmetné konanie začalo dôjdením žaloby na súd dňa 16.11.2007 a k úprave petitu žaloby do konečnej podoby, ktorú prvoinštančný súd prevzal do napadnutého rozsudku, došlo na základe návrhu na pripustenie zmeny žaloby došlého dňa 5.10.2010 (pripusteného súdom uznesením zo dňa 21. júna 2011, č.k. 14C/155/2007-216), teda ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (O.s.p.). Základnou podmienkou dôvodnosti určovacej žaloby (§ 80 písm. c/ O.s.p., rovnako § 137 písm. c/ CSP), ktorá je svojou povahou žalobou preventívnou, je existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Rozumie sa tým právny záujem žalobcu. Nepostačuje len jeho tvrdenie o takomto záujme. Právny záujem žalobcu musí byť podľa požiadavky zákona kvalifikovaný, t. j. naliehavý. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre žalobcu to znamená nielen nevyhnutnosť tvrdiť, ale aj dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení. Nepreukázaná existencia naliehavého právneho záujmu vedie k zamietnutiu určovacej žaloby. Až do nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku platil názor najvyššieho súdu vyslovený v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/91/2006 : „Súdna prax za určovaciu žalobu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. považuje aj návrh na určenie neplatnosti zmluvy, hoci sa ním priamo neurčuje existencia či neexistencia práva, resp. právneho vzťahu ...“. Žalobca má naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je alebo nie je podľa ustanovenia § 80 písm. c) O.s.p. v znení účinnom do 30. júna 2016 (rovnako aj podľa § 137 písm. c/ C. s. p.) vtedy, ak je určovacia žaloba schopná odstrániť existujúcu neistotu medzi stranami sporu a poskytnúť pevný základ pre ich právny vzťah, za predpokladu, že túto neistotu nie je možné odstrániť iným prostriedkom ochrany práv (R 47/2020).

37. Podľa odvolacieho súdu bolo potrebné posudzovať existenciu naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovaných určeníach neplatnosti právnych úkonov podľa procesného predpisu platného v čase začatia konania, čo súd prvej inštancie i urobil na strane 12 a 13 odôvodnenia napadnutého rozsudku, s ktorými závermi sa odvolací súd stotožňuje, a na ktoré v podrobnostiach odkazuje. Žalobkyňa nemá možnosť odstrániť neistotu svojho právneho postavenia iným prostriedkom ochrany práv, a teda má naliehavý právny záujem na požadovanom určení.

38. Je pravdou, že s účinnosťou od 1. júla 2016, kedy nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok, sa už jedná o žalobu podľa § 137 písm. d), podľa ktorého žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu, a teda žalobe by nebolo možné priznať úspech, pretože žalobkyňou požadované určenie neplatnosti právnych úkonov z osobitného predpisu nevyplýva. S prihliadnutím na začatie konania v čase účinnosti Občianskeho súdneho poriadku a dĺžku konania (od 16.11.2007) bolo dôvodným posúdiť naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c) O.s.p., inak by sa jednalo o prílišný formalizmus a odmietnutie spravodlivosti.

39. Ďalšie argumenty strán odvolací súd považoval pre rozhodnutie vo veci samej za nerozhodné, keď i podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých

detailov sporu uvádzanými stranami. Odôvodnenie rozhodnutia tak nemusí dať odpoveď na každú jednu poznámku, či pripomienku strany, ktorá ju nastolila. Je však nevyhnutné, aby bolo reagované na podstatné a relevantné argumenty strán (porovnaj napr. rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. II.ÚS 251/2004, III.ÚS 209/2004, II.ÚS 200/2009 a pod.). Na ďalšiu argumentáciu strán, už nespôsobilú ovplyvniť posúdenie veci a zachádzajúcu do zbytočných podrobností, s ktorou sa už vypořiadal v odôvodnení svojho rozhodnutia prvoinštančný súd, teda odvolací súd nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou.

40. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach vyhovie žalobe podľa § 388 CSP zmenil tak, že žalobu i v týchto častiach zamietol.

41. O nároku na náhradu trov prvoinštančného konania, odvolacích konaní, ako i dovolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 2 CSP a § 255 ods. 1 CSP a v spore úspešnému žalovanému 2/ priznal proti neúspešnej žalobkyni nárok na náhradu trov tohto konania v rozsahu 100 %. V spore úspešnej žalovanej 1/ odvolací súd nárok na náhradu trov konania nepriznal s použitím čl. 4 ods. 2 Základných princípov CSP (princíp racionálneho zákonodarcu) vzhľadom na to, že jej žiadne trovy v súvislosti s konaním nevznikli.

42. Senát krajského súdu tento rozsudok prijal pomerom hlasov 3:0, teda jednohlasne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP). V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).